

ПРОФИЛИ

„В ТВОРЧЕСТВОТО СИ ОСТАНАХ ВЕРЕН НА СВОЕТО ВЕРУЮ...“

С поета Таньо Клисуров по случай неговата 60-годишнина
разговаря Ивелина Томева

Таньо Клисуров е роден на 23 май 1944 година в град Мъглиж, завършил е специалността Българска филология във Великотърновския университет. Работил е като журналист във вестник „Септември“; бил е главен редактор на алманах „Хоризонт“ и вестник „Вик“; училищен възпитател. Сега е драматург на театър „Гео Милев“ в Стара Загора. Автор е на осем поетични книги, сред които „Най-скъпото“ (1975), „Минирано поле“ (1982), „Резервен изход“ (1988), „Вътрешен глас“ (1992), „Собственик на болката“ (1997), „Във втората половина на живота“ (2000)... Още с първата си книга „Южна гара“ (1977) става лауреат на националния поетичен конкурс „Южна пролет“. Тази година излиза и последната му стихосбирка „Страхувам се от Рая“.

– Г-н Клисуров, вие сте възпитаник на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, какъв спомен остави у вас старопрестолният град?

– Спомените ми са чудесни, спомени на един млад човек, студент, който обаче не е попаднал там случайно. Средното си образование завърших по настояване на моите родители в Строителния техникум в Стара Загора (през 60-те бе много модерно да се учи в техникум), но си бях сбъркал призванието, защото още тогава имах влечение към литературата. По-късно, издържал с много добър успех кандидат-студентските изпити, бях приет по мое желание Българска филология във Великотърновския университет. Точно в Търново имах редкия късмет да попадна на мои съмишленици, също студенти. И до днес смятам, че беше истински шанс за мен средата на такива поети като Борис Христов, Марин Георгиев, Паруш Парушев, на критика Панко Анчев, на белетриста Анчо Калолоянов. Благодарение на тази среда се изградих като поет.

– След завършване на образованието си обаче се връщате отново в Стара Загора. Кое определи избора ви и съжалявали ли сте някога, че вместо към столицата, сте се отправили към „града на липите“?

– Да, не заминах. Никои от нас не замина веднага (за столицата), освен може би Борис Христов. Отначало останах известно време в Търново, имах намерение да поработя и сякаш искахме да съхраним атмосферата, но не потръгна и след няколко месеца се върнах в Стара Загора. Тук вече имах две възможности: да започна в „Радио Стара Загора“ или във вестник „Септември“, на който редактор тогава бе Константин Колев. Аз избрах вестника и работата в него ми се отрази извънредно благоприятно. Понеже беше окръжен вестник, работата в него бе свързана с доста пътуване и по този начин имах възможност да опозная живота.

– Вие сте били и главен редактор на литературния алманах „Хоризонт“, защо преустанови издаването си той?

– Това стана години по-късно. Бях 39-годишен, когато започнах да се занимавам с „Хоризонт“ – орган на дружеството на писателите в Стара Загора. За да ми предложат работата вероятно са видели в мое лице надежден литератор и издател. След 11 години в „Хоризонт“ той преустанови издаването. Той престана да излиза поради обществените промени в България и аз трябваше да се върна отново към журналистиката. Доволен съм, че покрай работата си в „Хоризонт“ успях да подам ръка на много млади

поети. Същевременно съсредоточих вниманието си върху собственото си творчество и издадох няколко книги и публицистика. Основно моето творчество може да бъде разделено на 2: поезия и публицистика. Сега имам и 2 пиеси. Всъщност си мисля, че даже съм закъснял за театъра, понеже е нормално да влезеш в него около 40-те години, а аз се изкуших чак сега.

– Животът на поета в провинцията не е ли изпълнен с повече трудности?

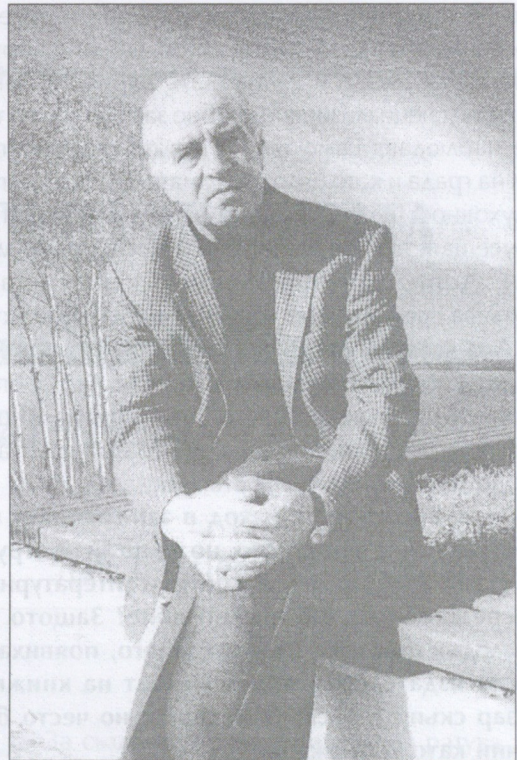
– По-трудно е. Това е нож с две остриета, от една страна, критиците по-трудно те забелязват, понякога и те забравят. Животът в провинцията те амбицира, прави те по-борбен. Той те кара да се доказваш постоянно, че може и оттук да не изоставаш, да бъдеш наравно с връстниците си от София. И в общи линии мисля, че го постигнах. Нищо, че нямам известността на някои от тях и че вместо 18 издадох 8 книги. Верността към града, в който си израсъл, един ден си изплаща своите лихви. Имам усещането, че в Стара Загора съм обичан и ценен.

– Тази година ви обявиха за почетен гражданин на Стара Загора, щастлив ли сте от това заслужено признание?

– Щастлив е силна дума. Аз избягвам да използвам силни думи и в поезията си, но... да, удовлетворен съм.

– Стара Загора е градът на поетите. Вие сте съвременен продължител на голямата литературна традиция на града ни, но има ли ги младите поети, които ще са ваши достойни продължители?

– Много би ми се искало да остане. Не искам да лъжа, затова ще кажа – литературната традиция е на пресъхване. Може би аз и Неделчо Ганев сме последните издънки на това дърво, което даваше имена. Една от причините е, че за младите трябва да се полагат грижи, да им се отделя внимание, за да се развиват, а то сега липсва. Навремето в Стара Загора имаше три литературни кръжока – за деца, за средношколци и младежи, ръководени от мен, от Жеко Христов и от Стойчо Стойчев. От тях излязоха поети, които макар и да нямат национална известност, издадоха една и повече книги. Това са: Керка Хубенова, Виолета Бончева, Кольо Александров, Ботьо Буков. Но може

би така е било съдено, всеки извор в един момент пресъхва, но дай боже да бликне отново.

– Какво мислите за съвременната българска литература? Има ли я?

– Съвременната българска литература според мен реанимира. Фактът, че не се е появил писател от ранга на Талев, на Димов, Емилиян Станев, Ивайло Петров, Антон Дончев, е показателен. Аз се питам през последните 15 години коя е „голямата“ българска книга? От една страна, писателите са обезверени, съществуват на ръба на оцеляването. От друга страна, и общественият интерес към творчеството им се позагуби. Мнозина се обезвериха и отчаяха.

– Зная, че работите сред млади хора – днешната младеж има ли отношение към българската литература? Какви са вашите наблюдения?

– За съжаление, ако има такива те са малко. Ето моята дъщеря например проявява интерес и прави опити да пише, но тя е израсла в такава среда. А, знаете ли... аз осма година съм възпитател в общешколярицата на Спортното училище и в стаите на моите

около 50 възпитаници не съм намерил нито една художествена книга. Стените са облепени с портретите на фолк звезди и културисти. Вярно, че това е едно тясно специализирано учебно заведение, но това не се наблюдава само там, а и в по-елитните гимназии на града и като цяло в страната. Но без книгата, без духовност не може да се изгради манталитета, светуосещането, житейската позиция на един млад човек. Дори тази престъпност, която сега се наблюдава сред младите хора може би е продукт на това. Ако човек прочете поне една книга, може би няма да е способен на подобна агресия. Ако се опита да се занимава с изкуство или най-малкото да общува с него, това, сигурен съм, ще по облагороди. Такъв човек не може да стане престъпник.

– Вие търсите изход в заниманията или общуването с изкуството, но не ви ли се струва, че станаха много графоманите и литературната посредственост е в настъпление? Защото напоследък книги се издават много, появили се доста издателства, които бълват на книжния пазар скъпи и лъскави издания, но често безлични като съдържание?

– Има го и този момент. Мнозинството от читателите са затруднени в избора на стойностна книга. Причината за това е, че едновременно „сиво поточе“, днес ни залива като сива вълна. Но все пак предпочитам повече хора да правят литературни опити, отколкото да вършат престъпления. Откъде идва бедата? Издателят не се интересува от качеството, а от печалбата. Всъщност пазарът диктува книгоиздаването. Но всеки уважаващ се издател трябва да отделя място и за сериозни издания. Наскоро тук гостува Божана Апостолова – поетеса и издател в Пловдив, която сподели, че стимулира изданията на млади поети. Че от поезия не може да се печели, е ясно, но да се игнорира тя в плановете на едно себеуважаващо се издателство – не бива.

– Наскоро отпразнувахте своя 60-годишен юбилей. С кои илюзии се разделихте през годините? И на какво останахте верен?

– Може би останах верен на поезията и на семейството си. Но литературата остана кръста, който нося. В поезията останах верен на своето верую, за разлика от много мои колеги по перо, които започнаха да човъркат своите душевни рани; поезията им

стана камерна, лична. Аз продължих да пиша, така че да съм разбран от читателите. По отношение на темите също останах верен на себе си, моята поезия е адресирана към обикновения човек. Дори в последната си стихосбирка „Страхувам се от рая“ говоря за рая, който едно време ни обещавах, обещах ни и преди 15-тина години при обществените промени, за ограбването на държавата, за предателството, за устояването на своя идеал. Голямата ми тема е социалната, на това останах верен. На поета е съдено да вплете личната си съдба в съдбата на обществото.

– А чувствали ли сте се обиден от това общество?

– Всеки човек понякога се е чувствал обиден за нещо. Но съм се стремил да бъда над обидата. Самоизолирането и депресиите, мисълта за неразрешимостта на собствените проблеми сякаш са присъщи на младите. Не че аз днес имам някаква точна рецепта за преодоляване на вътрешни срывове, но имам своя опора в творчеството, нещо изпитано и вдъхващо ми усещане за пълноценност.

– Как протича творческият процес у вас? Как се раждат стиховете ви?

– Стихът се ражда спонтанно, той не се планира. Но това не отхвърля постоянството в работата на поета. Трудът на поета не означава само писане, а и четене, трупане на впечатления, осмисляне на преживяното.

– Тази година бе изпълнена с много положителни събития за вас – 60-годишният ви юбилей, присъждането ви на звание „Почетен гражданин на Стара Загора“, а и новата ви стихосбирка „Страхувам се от Рая“. Има ли нещо, което предстои още в творчески план?

– По-нататъшно носене на кръста. Това означава още часове над белия лист, желание да се появи нещо от мен и на сцена. Очаквам да се появи и книга, в която освен поезия да има и проза, и спомени, и есеистика.

Ивелина Г. Томева
е студентка от спец. Книгоиздаване
във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

